

دانستنی‌های مالیاتی (قسمت هشتم)

هرآنچه مودیان مالیات بر ارث باید بدانند

(بر اساس اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۹۴/۴/۳۱)

به گزارش رسانه مالیاتی ایران، آگاهی مودیان از قانون مالیات‌های مستقیم کمک شایانی به آنان در عمل به وظایف و بهره‌مندی از تسهیلات قانونی می‌نماید. با اجرایی شدن اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم از ابتدای سال ۹۵، لزوم آشنایی مودیان مالیاتی از قوانین و مقررات جدید به‌منظور انجام صحیح تکالیف خود، هرچه بیشتر نمایان می‌شود. قانون مالیات بر ارث بخشی از قانون مالیات‌های مستقیم است که همگام با سایر بخش‌های آن با کاهش قابل توجه نرخ‌ها و ساده‌سازی فرایند پرداخت مالیات دچار تغییر و تحولات عمده‌ای شده‌است. در ادامه مجموعه دانستنی‌های مالیاتی تغییرات قانون مالیات بر ارث را در قانون مصوب ۹۴/۴/۳۱ به صورت اجمالی بررسی می‌کنیم.

تعریف مالیات بر ارث:

مالیات بر ارث مالیاتی است که از وراث متوفی نسبت به سهم‌الارث آنان و با توجه به نرخ‌ی که برای هر طبقه از وراث معین شده‌است وصول می‌گردد به عبارت دیگر مالیاتی است که به ماترک متوفی تعلق گرفته و وارث می‌توانند برای پرداخت مالیات و انجام امور مالیاتی خود به طور جداگانه و مجزا اقدام نمایند.

اموال مشمول مالیات بر ارث

اموال و دارایی‌هایی که در نتیجه فوت شخص اعم از فوت واقعی یا فرضی انتقال می‌یابد، به شرح زیر مشمول مالیات است: (ماده ۱۷)

- ۱- نسبت به سپرده‌های بانکی، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار به‌استثناء موارد مندرج در بند (۲) این ماده و سودهای متعلق به آن‌ها و همچنین سود سهام و سهم‌الشرکه تا تاریخ ثبت انتقال به نام وراث و یا پرداخت و تحویل به آن‌ها به نرخ سه درصد (۳٪).

۲- نسبت به سهام و سهم‌الشرکه و حق تقدم آنها یک و نیم (۱/۵) برابر نرخ‌های مذکور در تبصره (۱) ماده (۱۴۳) و ماده (۱۴۳ مکرر) قانون مذکور طبق مقررات مزبور در تاریخ ثبت انتقال به نام وراث

۳- نسبت به حق الامتياز و ساير اموال و حقوق مالی که دربندهای مذکور به آنها تصریح نشده است، به نرخ ده درصد (۱۰٪) ارزش روز در تاریخ تحویل یا ثبت انتقال به نام وراث

۴- نسبت به انواع وسایل نقلیه موتوری، زمینی، دریایی و هوایی به نرخ دو درصد (۲٪) بهای اعلامی توسط سازمان امور مالیاتی کشور در تاریخ ثبت انتقال به نام وراث

۵- نسبت به املاک و حق واگذاری محل (۱/۵) برابر نرخ‌های مذکور در ماده (۵۹) قانون مالیات‌ها به مأخذ ارزش معاملاتی املاک و یا به مأخذ ارزش روز حق واگذاری حسب مورد، در تاریخ ثبت انتقال به نام وراث

۶- نسبت به اموال و دارایی‌های متعلق به متوفای ایرانی که در خارج از کشور واقع شده است پس از کسر مالیات بر ارثی که از آن بابت به دولت محل وقوع اموال و دارایی‌ها پرداخت شده است به نرخ ده درصد (۱۰٪) ارزش مایترک که مأخذ محاسبه مالیات بر ارث در کشور محل وقوع مال قرار گرفته است. در صورت عدم شمول مالیات بر ارث در کشور مذکور به مأخذ ارزش روز انتقال یا تحویل به نام وراث

طبقه بندی وراث

وراث از نظر قانون مالیات‌های مستقیم به سه طبقه تقسیم می‌شوند:

- ۱- وراث طبقه اول که عبارت‌اند از: پدر، مادر، زن، شوهر، اولاد و اولاد اولاد
- ۲- وراث طبقه دوم که عبارت‌اند از: اجداد، برادر، خواهر، و اولاد آنها
- ۳- وراث طبقه سوم که عبارت‌اند از: عمو، عمه، دایی، خاله و اولاد آنها (ماده ۱۸)

اموال معاف از مالیات بر ارث

- وجوه بازنشستگی و وظیفه و پس‌انداز خدمت و مزایای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده و بیمه‌های اجتماعی

و نیز وجوه پرداختی توسط مؤسسات بیمه یا بیمه‌گذار و یا کارفرما از قبیل انواع بیمه‌های عمر و زندگی، خسارت فوت و همچنین دیه و مانند آن‌ها حسب مورد که یکجا و یا به‌طور مستمر به ورثه متوفی پرداخت می‌گردد (بند ۱ ماده ۲۴).

- اموالی که برای سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای مذکور در ماده (۲) قانون مالیات‌ها مورد وقف یا نذر یا حبس واقع گردد به‌شرط تأیید سازمان‌ها و نهادهای مذکور (بند ۳ ماده ۲۴)
- اثاث البیت محل سکونت متوفی (بند ۴ ماده ۲۴)
- اموالی که جزء ماترک متوفی بوده و طبق قوانین یا احکام خاص، مالکیت آنها سلب و یا بصورت بلاعوض در اختیار اشخاص موضوع ماده (۲) قانون مالیات‌ها قرارگیرد با تأیید اشخاص مزبور مشمول مالیات بر ارث قرار نمی‌گیرد. (صدر ماده ۲۱)

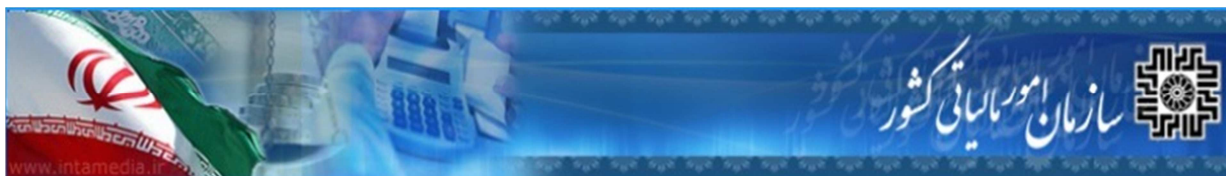
اظهارنامه مالیاتی

وراث متوفی (منفرداً یا مجتمعاً) یا ولی یا امین یا قیم یا نماینده قانونی آن‌ها موظف‌اند به‌منظور کسر هزینه‌های کفن و دفن در حدود عرف و عادات واجبات مالی و عبادی در حدود قواعد شرعی و دیون محقق متوفی از ماترک موضوع ماده (۱۷) قانون مذکور، ظرف مدت یک‌سال از تاریخ فوت متوفی اظهارنامه‌ای حاوی کلیه اقلام ماترک با تعیین ارزش روز زمان فوت و تصریح مطالبات و بدهی‌ها طبق فرم نمونه مخصوصی که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود به انضمام مدارک مربوط به اداره امور مالیاتی صلاحیت‌دار تسلیم نماید (ماده ۲۶).

اسناد و مدارک پیوست اظهارنامه ارث

وراث مکلف‌اند هنگام مراجعه به ادارات امور مالیاتی مدارک ذیل را ارائه و رسید دریافت نمایند.

- ۱- رونوشت یا تصویر گواهی‌شده اسناد مربوط به بدهی‌ها و مطالبات متوفی
- ۲- رونوشت یا تصویر گواهی‌شده کلیه اوراقی که مثبت حق مالکیت متوفی نسبت به اموال و حقوق مالی است.
- ۳- رونوشت یا تصویر گواهی‌شده آخرین وصیت‌نامه متوفی اگر وصیت‌نامه موجود باشد.

در صورتی که اظهارنامه از طرف وکیل یا قیم یا ولی داده شود رونوشت یا تصویر گواهی شده وکالت نامه یا قیم نامه.

رونوشت یا تصویر گواهی فوت از مراجع ذیربط.

صدور گواهی مجزا برای هر یک از ماترک متوفی

بدون شک یکی از مهم ترین مواردی که در بخش مالیات بر ارث توسط قانون گذار مورد اصلاح قرار گرفته، موضوع امکان صدور گواهی پرداخت مالیات برای هر یک از اموال متوفی به صورت مجزا است. بدین معنی که در گذشته وراثت مکلف بودند که مالیات بر ارث اموال را قبل از انتقال آن ها به سازمان امور مالیاتی پرداخت نمایند. که گاهی خود این امر مشکلات عدیده ای را برای وراثت متوفی ایجاد می نمود. خوشبختانه امروزه این نقیصه قانونی برطرف شده، بدین ترتیب که تنها زمانی که اموال متوفی انتقال می یابد، مالیات آن هم وصول می گردد.

وظایف ادارات امور مالیاتی در قبال اظهارنامه تسلیمی ارث

اداره امور مالیاتی مربوط مکلف است اظهارنامه تسلیمی در مهلت مقرر را رسیدگی و به شرح زیر اقدام کند:

الف- در صورتی که ارزش روز کلیه ماترک متوفی کمتر از دیون محقق متوفی، واجبات مالی و عبادی و هزینه کفن و دفن باشد، اموال و دارایی های متوفی مشمول مالیات موضوع ماده (۱۷) قانون مالیات ها نخواهد شد و مالیات های پرداختی ماده مذکور با ارائه اسناد و مدارک مثبت به پرداخت کننده مسترد خواهد شد.

ب- در صورتی که ارزش روز ماترک بیشتر از دیون محقق متوفی، واجبات مالی و عبادی و هزینه های کفن و دفن باشد، در این صورت موارد مزبور به ترتیب از ارزش روز اموال و دارایی های موضوع بندهای (۱)، (۲)، (۳)، (۴) و (۵) ماده (۱۷) قانون مذکور کسر و مازاد ماترک حسب مورد به مأخذ مقرر در ماده مزبور مشمول مالیات خواهد شد و اضافه مالیات های پرداختی موضوع ماده (۱۷) با ارائه اسناد و مدارک مثبت به پرداخت کننده مسترد خواهد شد.

ج- در صورتی که کل ماترک یا بخشی از آن مطابق بندهای الف و ب مشمول مالیات نباشند، اداره امور مالیاتی موظف است گواهی لازم مبنی بر بلا مانع بودن ثبت یا انتقال یا پرداخت یا تحویل اموال و دارایی غیر مشمول متوفی به وراث را حسب موارد مذکور در ماده (۱۷) قانون مالیات‌های مستقیم به عنوان مراجع ذیربط صادر نماید.

چنانچه بدهی متوفی مستند به مدارک و اسناد مثبت قانونی بوده و اصالت آن مورد تأیید اداره امور مالیاتی صلاحیت‌دار قرار گیرد قابل کسر از ماترک خواهد بود. (ماده ۲۶ و تبصره آن)

نرخ مالیات بر ارث

بر اساس تبصره (۲) ماده (۱۷) قانون مالیات‌ها، نرخ‌های مذکور فقط برای طبقه اول در نظر گرفته شده و چنانچه وراث شامل طبقه دوم و سوم باشند، نرخ‌های مذکور در این ماده به ترتیب دو و چهار برابر خواهند شد.

وظایف و مسئولیت‌های اشخاص ثالث در قبال وراث

اشخاص زیر مجاز نیستند قبل از اخذ گواهی پرداخت مالیات بر ارث، اموال و دارایی‌های متوفی را به وراث یا موصی له تسلیم کنند و یا به نام آنها ثبت و یا معاملاتی راجع به اموال و دارایی‌های مزبور انجام دهند.

۱- بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی و اعتباری، شرکت‌ها، مؤسسات، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی که وجوه نقد و یا سفته یا جواهر یا هر نوع مال دیگر از متوفی نزد خود دارند.

۲- ادارات ثبت اسناد و املاک موقعی که مال غیر منقول را به اسم وراث یا موصی له ثبت می‌نمایند.

۳- دفاتر اسناد رسمی موقعی که می‌خواهند تقسیم‌نامه یا هر نوع معامله وراث راجع به اموال و دارایی‌های متوفی را ثبت نمایند.

۴- شرکت‌هایی که متوفی در آن‌ها مالک سهام یا سهم الشرکه می‌باشد.

۵- شرکت‌های کارگزاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و سایر نهادهای مالی

۶- صندوق‌های دادگستری و صندوق‌های ادارات ثبت اسناد و املاک کشور